

Yard. Doç. Dr. Başak BAYSAL

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Medeni Hukuk Anabilim Dalı
Öğretim Üyesi

Zarar Görenin Kusuru (Müterafik Kusur)

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	XIII
KISALTMALAR CETVELİ	XXI
GİRİŞ.....	1

Birinci Bölüm

GENEL OLARAK ZARAR GÖRENİN KUSURU

§ 1. Zarar Görenin Kusuru Kavramı	9
I. Genel Olarak	9
II. Zarar Görenin Davranışının Normatif Değerlendirilmesi	12
A. Genel Olarak	12
B. Hukuk ve Ekonomi Öğretisinde Zarar Görenin Kusuru	19
§ 2. Zarar Görenin Kusurunun Hukuki Temeli ve Hukuki Niteliği	29
§ 3. Zarar Görenin Kusuru Terimi ve Zarar Görenin Kusurunun Türleri	31
I. Terime İlişkin Tartışmalar	31
II. Zarar Görenin Kusurlu Sayılabileceği Hâller	35
A. Üst Kavram Olarak Zarar Görenin Kusuru.....	35
B. Birlikte Kusur ve Zararı Arttırmama Külfeti	36
1. Genel Olarak	36

2. Zarar Görenin Zararın Doğmasına Etkisi: Birlikte (Müterafik) Kusur.....	39
3. Zarar Görenin Zararın Artmasına Etkisi: Zararı Arttırmama Külfeti	40
C. Mağdurun Rızası	43
§ 4. Zarar Gören ve İlgili Kişiler	49
I. Zarar Gören.....	49
II. Zarar Veren.....	49
III. Yardımcı Kişiler.....	54
IV. Temsilciler	57
A. Genel Olarak	57
B. İradi Temsilci	58
C. Yasal Temsilci.....	60
V. Üçüncü Kişinin Kusuru	61
A. Genel Olarak	61
B. Üçüncü Kişinin Kusurunun Zarar Veren Davranışı ile Zarar Arasındaki Nedensellik Bağını Kesmesi.....	62
C. Üçüncü Kişinin Kusurunun Zarar Veren Sorumluluğunu Sınırlandırması	63
§ 5. Karşılaştırmalı Hukukta Zarar Görenin Kusuru	67
I. Genel Olarak	67
II. Kıta Avrupası Hukuk Sistemi.....	68
A. Genel Olarak	68
B. Alman Hukuku.....	69
C. Fransız Hukuku.....	71
III. Common law: İngiliz Hukuku	74
IV. Özel Hukuku Uyumlaştırma Çalışmalarında Zarar Görenin Kusuru	78
A. Genel Olarak	78
B. Haksız Fiil Hukuku Alanında Uyumlaştırma Çalışmaları..	81

1. Haksız Fiil Hukukunun Uyumlaştırılmasının Zorluğu	81
2. Avrupa Haksız Fiil Hukuku İlkeleri'nde Zarar Görenin Kusuru.....	84
C. Sözleşmesel Sorumluluk Alanında Uyumlaştırma Çalışmalarında Zarar Görenin Kusuru	85

İkinci Bölüm

ZARAR GÖRENİN KUSURUNUN UNSURLARI

§ 6. Tazminata İlişkin Genel İlkeler Işığında Zarar Görenin Kusuru	95
§ 7. Kusur	101
I. Genel Olarak	101
II. Kusurun Hukuka Aykırılıktan Bağımsız Tanımlanması.....	103
III. Kusurun Objektifleştirilmesi	106
IV. Zarar Görenin Kusur Ehliyeti.....	114
A. Ayırt Etme Gücüne Sahip Olmayan Zarar Gören.....	114
B. Zarar Görenin Ayırt Etme Gücüne Sahip Küçük Olması ..	118
V. Zarar Görenin Zarar Görmeyeceğine Dair Makul ve Haklı Beklentisi: Güven Unsuru	120
VI. Kusurun Derecelendirilmesi.....	128
A. Tazminatın Belirlenmesinde Kusurun Derecesinin Rolü.	128
B. Zarar Görenin Kusuru ve Sorumluluğun Paylaştırılması.	134
1. Kusura Dayanan Sorumluluk	134
2. Kusursuz Sorumluluk	139
VII. Zarar Görenin Kusuru Konusunda Sorumsuzluk Anlaşması	140
§ 8. Zarar.....	143
I. Genel Olarak	143
II. Zararın Türlerine Göre Zarar Görenin Kusuru	144
A. Genel Olarak	144
B. Fiili Zarar-Yoksun Kalınan Kâr	146

III. Zarar Görenin Yaptığı Masraflar	148
IV. Zarar Meydana Gelmeden Zararın Engellenmesi veya Azaltılması	150
§ 9. Zarar Görenin Kusurlu Davranışı ile Zarar Arasında Nedensellik Bağı	155
I. Genel Olarak	155
II. Zarar Görenin Davranışının Nedensellik Bağını Kesmesi.....	164
A. Genel Olarak	164
B. Zarar Görenin Kusursuz Davranışının Nedensellik Bağını Kesmesi	167
§ 10. Ara Değerlendirme	175

Üçüncü Bölüm

HAKSIZ FİİL SORUMLULUĞUNDA ZARAR GÖRENİN KUSURU

§ 11. Haksız Fiil Hükümlerinin Sorumluluk Hukukundaki Genel Hüküm Niteliği	181
§ 12. Sözleşme Öncesi Davranış Yükümüne Aykırılıkta Zarar Görenin Kusuru	185
§ 13. Maddi Zararın Tazmininde Zarar Görenin Kusuru	189
I. Genel Olarak	189
II. Bedensel Zararların Tazmini	190
A. Genel Olarak	190
B. Zararın Doğumuna Katkı Şeklinde Ortaya Çıkan Birlikte Kusur.....	192
1. Genel Olarak	192
2. Yapısal Yatkınlık.....	193
a. Genel Olarak	193
b. Yapısal Yatkınlığın Zararın İnhisari Nedeni Olması.....	198

c. Yapısal Yatkınlığın Zararın İnhisari Nedeni Olmaması	199
3. Riskin Üstlenilmesi	204
a. Genel Olarak	204
b. Spor Karşılaşmaları	211
C. Zararı Arttırmama Külfetine Aykırılık.....	215
1. Genel Olarak	215
2. Makul Önlemler Kapsamında Zarar Görenin Tedavi Olması	217
a. Genel Olarak	217
b. Tedaviyi Ret Hakkının Sınırları	218
c. Tedavi Giderleri	226
3. Tedavi Dışında Kalan Makul Önlemler	228
a. Genel Olarak Ekonomik Kayıp.....	228
b. Meslek Değiştirme	229
D. Özel Olarak Ölüm Hâlinde Meydana Gelen Zararın Tazmini.....	231
1. Genel Olarak	231
2. Destekten Yoksun Kalma Tazminatında Zarar Görenin Kusuru	234
III. Bedensel Zararlar Dışındaki Maddi Zararın Tazmini	238
A. Bedensel Zarar Dışındaki Kişilik Hakkı İhlâllerinde Maddi Zararın Tazmini.....	238
B. Eşyaya Verilen Hasar Sonucu Meydana Gelen Maddi Zararın Tazmini	239
§ 14. Manevi Zararın Tazmininde Zarar Görenin Kusuru.....	241
§ 15. Kusur Aranmayan Sorumluluk Hallerinde Zarar Görenin Kusuru	245
I. Genel Olarak	245
II. Bazı Önemli Kusursuz Sorumluluk Hâllerinde Zarar Görenin Kusuru	251
A. Genel Olarak	251

B. Karayolları Trafik Kanunu'nda Düzenlenen Sorumluluklar	252
1. Genel Olarak	252
2. KTK m. 85 f. 1 Hükmü Uyarınca Doğan Sorumlulukta Zarar Görenin Kusuru	253
a. Genel Olarak	253
b. Motorlu Araç İşletenin Kusurunun Bulunmaması	255
c. Motorlu Araç İşletenin Kusurunun Bulunması ...	256
3. KTK'dan Doğan Kusursuz Sorumluluk Hâlinde Destekten Yoksun Kalma Tazminatı ve Zarar Görenin Kusurunun Etkisi	258
C. İmalatçının Sorumluluğunda Zarar Görenin Kusuru	265
1. Genel Olarak	265
2. Özel Olarak İlaç Üreticisinin Sorumluluğu	271
D. Tehlike Sorumluluğunda Zarar Görenin Kusuru	274

Dördüncü Bölüm

SÖZLEŞMEYE AYKIRILIK HÂLİNDE ZARAR GÖRENİN KUSURU

§ 16. TBK m. 114 f. 2 Atfı Kapsamında Alacaklının Kusuru	281
I. Genel Olarak	281
II. Sözleşmesel Sorumlulukta Kusur Unsuru	283
§ 17. Alacaklının Zararın Doğmasına Etkisi.....	291
I. Genel Olarak	291
II. Alacaklının Davranışının Nedensellik Bağını Kesmesi	292
III. Alacaklının Davranışının Nedensellik Bağını Kesecek Ağırılıkta Olmaması	296
§ 18. Alacaklının Zararın Artmasına Etkisi	301

I. Genel Olarak	301
II. Makul Önlemler.....	303
III. Zararı Arttırmama Külfeti Kapsamında Alacaklının Borçluyu Uyarma Külfeti	308
IV. Sözleşmeye Aykırılık Öncesinde Alacaklının Zararı Arttırmama Külfeti	313
A. Genel Olarak	313
B. Aşırı İfa Güçlüğü Hâlinde Zararı Arttırmama Külfeti	314
C. Öne Alınmış Sözleşmeye Aykırılık	319
1. Genel Olarak	319
2. Öne Alınmış Sözleşmeye Aykırılık Hâlinde Alacaklının Zararı Arttırmama Külfeti.....	322
D. Ara Değerlendirme	324
V. Sözleşmeye Aykırılık Sonrasında Alacaklının Zararı Arttırmama Külfeti	325
A. Genel Olarak	325
B. Aynen İfa Talebi.....	330
1. Genel Olarak	330
2. Aynen İfa Talebinin Zararı Arttırmama Külfetine Aykırılık Nedeniyle Sınırlandırılması	334
C. Tazminat Talebi	339
1. Genel Olarak	339
2. Tazminat Talebinin Zararı Arttırmama Külfetine Aykırılık Nedeniyle Sınırlandırılması	340
D. Sözleşmeden Dönme	344
1. Genel Olarak	344
2. Sözleşmeden Dönme Hakkının Zararı Arttırmama Külfetine Aykırılık Nedeniyle Sınırlandırılması	345
E. Satış Sözleşmesinde Bedelin İndirilmesi Talebi	349
VI. İkame Sözleşme Yapma Zorunluluğu	351
A. Genel Olarak	351
B. Satış Sözleşmesi.....	353

C. Kira Sözleşmesi.....	357
D. Eser Sözleşmesi	360
§ 19. CISG’de Zarar Görenin Kusuru	363
I. Genel Olarak.....	363
II. CISG m. 77.....	366
III. CISG m. 80.....	370
§ 20. Türk İfa Engelleri Sisteminin Yeniden Değerlendirilmesi	375
SONUÇ	379
KAYNAKÇA	389
EK: ZARAR GÖRENİN KUSURUNA İLİŞKİN BAŞLICA DÜZENLEMELER	417
KAVRAMLAR DİZİNİ.....	431